

POLITIKA BOJA PROTI PODVODOM („Politika“)

1. ÚVOD

Ministerstvo financií Slovenskej republiky („MFSR“) ako vykonávateľ Komponentu 16 – investícia 4, Komponentu 18 reforma 2 a Komponentu 18 reforma 3 Plánu obnovy a odolnosti („POO“) sa zaväzuje pri implementácii POO k dodržiavaniu integrity, objektivity, čestnosti a vysokého právneho a morálneho štandardu v boji proti podvodom, korupcii a korupčnému správaniu a konfliktu záujmov. Cieľom tejto Politiky je podporovať etickú kultúru, ktorá odrádza od podvodných činností, a uľahčiť predchádzanie podvodom a ich odhaľovanie, ako aj vývoj postupov, ktoré pomôžu pri vyšetrení podvodov a súvisiacich trestných činov a ktoré zabezpečia, aby sa takéto prípady včas a zodpovedajúcim spôsobom riešili. Za týmto účelom boli v podmienkach MFSR zavedené postupy na oznamovanie podvodov, korupcie, korupčného správania a predchádzanie situáciám, pri ktorých dochádza ku konfliktu záujmov vo vzťahu k tej časti POO, ktorej implementácia bola zverená MFSR, ako aj v tých prípadoch, kde MFSR koná ako prijímateľ prostriedkov z POO alebo dodávateľ služieb pre POO (ďalej len „zverená časť POO“).

Pojem **podvod**¹ sa bežne používa na opísanie širokej škály pochybení, vrátane krádeže, korupcie, sprenevery, úplatkárstva, falšovania, skresľovania skutočností, kolúzie, prania špinavých peňazí a zatajovania podstatných skutočností. Často zahŕňa podvodné konanie s cieľom získať osobný prospech, prospech osoby blízkej alebo tretej strany, alebo zapríčiniť stratu pre iných - úmysel je kľúčovým prvkom, ktorým sa podvod odlišuje od bežného pochybenia. Podvod nemá len potenciálny finančný dôsledok, ale môže pri implementácii POO spôsobiť poškodenie dobrej povesti vykonávateľa, ktorý každý na svojej úrovni zodpovedá za efektívne a účinné riadenie prostriedkov POO.

Korupcia sa chápe ako zneužitie moci alebo postavenia vo vlastný prospech alebo v prospech iných osôb.²

Korupčné správanie je konanie poškodzujúce verejný záujem, najmä zneužívanie moci, právomoci, vplyvu či postavenia, navádzanie na takéto zneužitie, klientelizmus, rodinkárstvo, protekcionárstvo, vydieranie, uprednostňovanie osobného záujmu pred verejným záujmom pri plnení služobných alebo pracovných úloh, poskytovanie a prijímanie nenáležitých výhod bez oprávneného nároku na poskytnutie protislužby (tzv. prikrmovanie), prejavy, o ktorých je možné odôvodnene predpokladať, že osoba dáva najavo svoj úmysel byť účastníkom korupčného vzťahu.

Korupčným rizikom sa v užšom zmysle chápe ako existencia pravdepodobnosti alebo možnosti vzniku korupcie a nákladov s ňou spojených. Zahŕňa aj príčiny, príležitosti, priestor alebo podmienky, ktoré uľahčujú vznik situácie priaznivej pre podplácanie, korupciu, korupčné správanie alebo konanie. Je to napríklad varovný signál, že môže alebo by mohlo dôjsť k zneužitiu právomoci alebo postavenia vo vlastný prospech alebo v prospech iných osôb.³

Konfliktom záujmov⁴ sa rozumie situácia, v ktorej osobné záujmy zamestnanca MFSR môžu ovplyvniť plnenie jeho služobných úloh alebo pracovných úloh, alebo situácia, v ktorej môže

¹ Pod pojmom podvod sa má na mysli konanie v zmysle čl. 3 ods. 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1371 a čl. 1 Dohovoru o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev, vypracovaného aktom Rady z 26. júla 1995.

² IRA MF SR č. 5/2020 Smernica o riadení korupčných rizík na Ministerstve financií Slovenskej republiky.

³ IRA MF SR č. 5/2020 Smernica o riadení korupčných rizík na Ministerstve financií Slovenskej republiky.

⁴ Pod pojmom konflikt záujmov sa má na mysli situácia uvedená § 24 zákona číslo 368/2021 o mechanizme na podporu obnovy a odolnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a v článku 61 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2018/1046 z 18. júla 2018 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie, o zmene nariadení (EÚ) č. 1296/2013,

zamestnanec využívať postavenie zamestnanca v prospech osobného záujmu⁵. Ide teda o situácie, pri ktorých je nestranný a objektívny výkon úradnej funkcie zamestnanca ohrozený z dôvodov týkajúcich sa rodiny, citového života, politickej alebo národnej príslušnosti, ekonomického záujmu alebo akéhokoľvek iného spoločného záujmu napríklad so žiadateľom o prostriedky z fondov EÚ alebo z POO alebo s ich prijímateľom.

MFSR považuje opatrenia na zabránenie podvodom, korupcii, korupčnému správaniu a konfliktu záujmov a ich odhaľovanie za mimoriadne dôležité.

2. ZODPOVEDNOSTI

V rámci MFSR plnia úlohy súvisiace s riadením rizika podvodu, korupcie, korupčného správania a konfliktu záujmov vedúci zamestnanci, t. j. generálni riaditelia sekcií, riaditelia odborov a vedúci oddelení. Zároveň podľa internej smernice IRA MF SR č. 5/2020 Smernica o riadení korupčných rizík na Ministerstve financií Slovenskej republiky, protikorupčný koordinátor v spolupráci s ostatnými zamestnancami ministerstva zabezpečuje fungovanie protikorupčného systému v súlade s protikorupčnou politikou a protikorupčným programom.

Vedúci zamestnanci MFSR nesú zodpovednosť za každodenné riadenie rizika podvodov, korupcie, korupčného správania a konfliktu záujmov a sú povinní zabezpečiť:

- existenciu zodpovedajúceho systému vnútornej kontroly v ich oblasti pôsobnosti,
- informovanie podriadených zamestnancov v oblasti ich pôsobnosti o možných rizikách vzniku podvodov, korupcie, korupčného správania alebo konfliktu záujmov,
- zaistenie náležitej starostlivosti a vykonávanie preventívnych opatrení v prípade podozrenia z podvodu, korupcie, korupčného správania alebo konfliktu záujmov,
- riešenie identifikovaných prípadov podvodu, korupcie, korupčného správania alebo konfliktu záujmov v súlade s osobitnými predpismi, napr. postúpenie prípadného vyšetrovania trestných činov príslušným vyšetrovacím orgánom.

Zamestnanci MFSR, ktorí sa podieľajú na implementácii POO (ako vlastníci procesov) sú povinní zabezpečiť:

- informovanie nadriadených zamestnancov v oblasti ich pôsobnosti o možných rizikách vzniku podvodov, korupcie, korupčného správania alebo konfliktu záujmov,
- zaistenie náležitej starostlivosti a vykonávanie preventívnych opatrení v prípade podozrenia z podvodu, korupcie, korupčného správania alebo konfliktu záujmov,
- riešenie identifikovaných prípadov podvodu, korupcie, korupčného správania alebo konfliktu záujmov v súlade s osobitnými predpismi, napr. oznámenie nadriadeným, postúpenie prípadného vyšetrovania trestných činov príslušným vyšetrovacím orgánom.

3. OZNAMOVANIE PODVODOV

MFSR má zavedené nasledujúce postupy pre nahlasovanie podvodov:

(EÚ) č. 1301/2013, (EÚ) č. 1303/2013, (EÚ) č. 1304/2013, (EÚ) č. 1309/2013, (EÚ) č. 1316/2013, (EÚ) č. 223/2014, (EÚ) č. 283/2014 a rozhodnutia č. 541/2014/EÚ a o zrušení nariadenia (EÚ, Euratom) č. 966/2012.
5 IRA MF SR č. 1/2023, ktorou sa upravuje Etický kódex štátneho zamestnanca a zamestnanca pri výkone práce vo verejnom záujme na Ministerstve financií Slovenskej republiky.

• Oznámenie o protispoločenskej činnosti môže zamestnanec MFSR podať v písomnej forme na adresu MFSR alebo v elektronickej forme na adresu korupcia@mfsr.sk.
MFSR. Zamestnanci

MFSR sú povinní zachovávať mlčanlivosť o totožnosti oznamovateľa a o skutočnostiach, o ktorých sa dozvedeli pri preverovaní oznámenia. Oznámenie môže byť aj anonymné.

Nasledovné kanály oznamovania môžu využiť aj osoby, ktoré nie sú v pracovnoprávnom alebo inom obdobnom pracovnom vzťahu s MFSR:

- Podnety, sťažnosti a medializované kauzy vo vzťahu k zverenej časti POO je možné nahlásiť prostredníctvom e-mailovej adresy podnety@mfsr.sk.
- Podvody súvisiace s čerpaním finančných prostriedkov z POO je možné nahlásiť aj prostredníctvom osobitného formulára nachádzajúceho sa na webovom sídle Plánu obnovy a odolnosti SR <https://www.planobnovy.sk/kontakt/nahlasovanie-podvodneho-spravania>.
- V prípade identifikovania podozrenia z trestných činov, vrátane podvodov s dopadom na finančné prostriedky EÚ a štátny rozpočet je možné dané podozrenie nahlásiť orgánom činným v trestnom konaní prostredníctvom e-mailovej adresy infoirq@minv.sk.
- Anonymné nahlásenie podozrení z podvodov s dopadom na finančné prostriedky EÚ na OLAF (EK) je možné urobiť prostredníctvom webového sídla https://fns.olaf.europa.eu/main_sk.htm alebo Európskej prokuratúry prostredníctvom webového sídla <https://www.eppo.europa.eu/sk/nahlasenie-trestneho-cinu-europskej-prokurature>

Všetky oznámenia sú vybavované so zachovaním povinnosti mlčanlivosti a v súlade so zákonom č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a internými predpismi MFSR. Zamestnanci MFSR majú povinnosť zachovávať mlčanlivosť o totožnosti oznamovateľa a o skutočnostiach, o ktorých sa dozvedeli pri preverovaní oznámenia. Odvetné opatrenie alebo odvetná činnosť proti oznamovateľom je zakázaná.

4. RIADENIE RIZÍK A KORUPČNÝCH RIZÍK

Riadenie korupčných rizík je proces, ktorý má preventívnu povahu a používa sa na identifikovanie potenciálnych a existujúcich korupčných rizík v organizácii, posúdenie identifikovaných rizík z hľadiska ohrozenia výkonnosti organizácie, jej cieľov a dôveryhodnosti, pričom sa analyzujú aj príčiny vzniku a existencie týchto rizík. Zakladá sa na identifikovaných objektívnych a merateľných faktoch o korupčných rizikách. Doplnkovými údajmi sú zistenia založené na subjektívnom vnímaní skutočnosti, ktorá sa môže javiť ako korupcia. Riadenie korupčných rizík pomáha pri prijímaní opatrení na oslabenie alebo odstránenie týchto rizík.

V rámci riadenia rizík a korupčných rizík MFSR tvorí, aktualizuje a udržiava katalóg rizík a korupčných rizík, ktorý je faktografickým a dôkazným podkladom na prijímanie opatrení na zmiernenie alebo odstránenie korupčných rizík.

Osobitné posúdenie rizík podvodu, korupcie, korupčného správania a konfliktu záujmov vo vzťahu k vykonávaniu komponentov POO uskutočňuje MFSR spravidla na ročnej báze a pri každej implementácii POO⁶ alebo na základe oznámenia podľa časti 3 tejto Politiky, pričom tento nástroj

⁶ IRA MF SR č. 8/2023 Smernica o implementácii Plánu obnovy a odolnosti Slovenskej republiky na Ministerstve financií Slovenskej republiky.

pokrýva pravdepodobnosť a dopad špecifických a bežne známych rizík podvodov, ktoré sa dotýkajú pracovnej činnosti organizačných útvarov MFSR.

5. OPATRENIA PROTI PODVODOM

MFSR ako vykonávateľ POO zaviedol účinné opatrenia proti podvodom na základe dôkladného posúdenia rizika podvodu. MFSR oboznamuje zamestnancov podieľajúcich sa na implementácii POO s Katalógom rizík a Katalógom korupčných rizík.

Na odhaľovanie rizikových operácií MFSR zabezpečuje, že zamestnanci sú informovaní o rizikách podvodov, korupcie, korupčného správania a konfliktu záujmov a zúčastňujú sa odbornej prípravy v oblasti boja proti týmto rizikám. MFSR okrem v súčasnosti dostupných nástrojov (napr. registre, databázy, verejná časť ITMS2014+) používa aj IT nástroje (ako je napríklad informačný a monitorovací systém Plánu obnovy a odolnosti - ISPO alebo nástroj ARACHNE).

Zamestnanec je povinný bezodkladne upozorniť vedúceho zamestnanca na akýkoľvek podvod a/alebo korupciu vo vzťahu k zverenej časti POO, o ktorých sa hodnoverne dozvie a ďalej postupovať podľa časti 3 tejto Politiky.

MFSR dôkladne a rýchlo skúma všetky prípady podozrení z podvodov, korupcie a korupčného správania, konfliktu záujmov o ktorých sa dozvie a/alebo ku ktorým došlo, s cieľom zlepšiť v prípade potreby vnútorný systém riadenia a kontroly.

MFSR v prípade potvrdenia podvodu a/alebo korupcie v súvislosti s implementáciou zverenej časti POO prijme účinné a vhodné opatrenia na nápravu:

- MFSR na základe výsledkov hodnotenia rizík podvodu a/alebo korupcie prijme účinné opatrenia za účelom odstránenia, prípadne zníženia rizík podvodu a korupcie,
- MFSR oznámi podozrenie z podvodu a/alebo korupcie orgánom činným v trestnom konaní, Úradu vlády SR - Odboru Národný úrad pre OLAF (Európskemu úradu pre boj proti podvodom) v súlade s pokynmi na nahlásenie takéhoto konania,
- v prípade identifikovania neoprávnených výdavkov POO, ktoré vykazujú znaky podvodu a/alebo korupcie, MFSR podnikne kroky na spätné získanie protiprávne použitých finančných prostriedkov POO,
- MFSR po identifikovaní podozrení z podvodu a/alebo korupcie a po vykonaní sebahodnotenia prehodnotí, prípadne upraví všetky súvisiace systémy kontroly a riadenia, u ktorých existuje možnosť, že vytvárajú priestor na potenciálny výskyt a opakovanie podvodu a/alebo korupcie,
- fyzickú osobu alebo právnickú osobu, ktorá bola právoplatne odsúdená za trestný čin spáchaný najmä v súvislosti s realizáciou projektov podporených prostredníctvom finančných prostriedkov poskytnutých z EÚ, musí MFSR vylúčiť (nemôže spolupracovať) z účasti na implementácii jemu zverenej časti POO.

6. KONFLIKT ZÁUJMOV

MFSR je pri poskytovaní prostriedkov POO povinné konať tak, aby nehrozil, nevznikol a netrval konflikt záujmov. Každý zamestnanec MFSR predchádza konfliktu záujmov najmä tým, že:

- sa zdrží osobných záujmov alebo záujmov inej fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ktoré môžu ovplyvniť výkon pracovných úloh alebo služobných úloh vo verejnom záujme,
- vykoná všetky potrebné úkony na prevenciu konfliktu záujmov a na riešenie možného konfliktu záujmov,
- nezneužíva informácie získané v súvislosti s vykonávaním pracovných úloh a služobných úloh na osobný záujem alebo záujem inej fyzickej osoby alebo právnickej osoby,
- vyhýba sa nezákonnému zvýhodňovaniu fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ktorá spolupracuje alebo má záujem spolupracovať s MFSR,

- neponúka a neposkytuje fyzickej osobe alebo právnickej osobe žiadnu výhodu vyplývajúcu z jeho postavenia v organizačnej štruktúre služobného úradu,
- prekonzultuje situáciu s vedúcim zamestnancom pri pochybnostiach, či sú jeho aktivity mimo výkonu pracovných úloh alebo služobných úloh zlučiteľné s jeho postavením zamestnanca,
- nezneužíva svoje postavenie alebo funkciu v záležitostiach, ktoré nesúvisia s plnením jeho pracovných úloh alebo služobných úloh.

Zamestnanec je povinný bezodkladne upozorniť vedúceho zamestnanca na akýkoľvek skutočný alebo možný konflikt záujmov.⁷ Ak má zamestnanec pochybnosť o svojom konflikte záujmov, bez zbytočného odkladu to oznámi vedúcemu zamestnancovi. Nadriadený zamestnanec vec posúdi a ak je zamestnanec v konflikte záujmov, zabezpečí, aby sa nepodieľal na plnení služobných úloh alebo pracovných úloh, najmä na konaní a rozhodovaní, a nemal prístup k informáciám, ktoré sa danej veci týkajú.

Zamestnanec, ktorý je v konflikte záujmov, nesmie rozhodovať alebo zúčastňovať sa na rozhodovaní vo veci, ktorej sa konflikt záujmov týka, ani mať prístup k informáciám, ktoré sa danej veci týkajú. Vedúci zamestnanec určí iného zamestnanca, ktorý bude rozhodovať vo veci alebo zúčastňovať sa na rozhodovaní vo veci namiesto zamestnanca, ktorý je v konflikte záujmov.

Pri riešení konfliktu záujmov MFSR môže:

- poveriť zamestnanca vykonávaním iných činností, pri ktorých nebude v konflikte záujmov,
- vylúčiť zamestnanca z rozhodovania, ak má reálny, potenciálny alebo zdanlivý konflikt záujmov,
- zamedziť, aby nemal zamestnanec prístup k dokumentom a informáciám, ak môže mať reálny, potenciálny alebo zdanlivý osobný záujem na veci.

7. ZÁVER

Podvod, korupcia, korupčné správanie a konflikt záujmov sa môžu prejavovať rôznymi spôsobmi. MFSR sa hlási k **politike nulovej tolerancie voči podvodom a voči korupcii, korupčnému správaniu a konfliktu záujmov**. MFSR má zavedený systém, ktorý je navrhnutý na predchádzanie podvodnému konaniu a jeho odhaľovaniu a náprave jeho dôsledkov, ak k nemu dôjde. Túto Politiku a všetky príslušné postupy a stratégie bude MFSR aktívne a kontinuálne preskúmať a aktualizovať.

8. RELEVANTNÉ DOKUMENTY

- IRA MF SR č. 8/2023 Smernica o implementácii Plánu obnovy a odolnosti Slovenskej republiky na Ministerstve financií Slovenskej republiky,
- IRA MF SR č. 1/2023, ktorou sa upravuje Etický kódex štátneho zamestnanca a zamestnanca pri výkone práce vo verejnom záujme na Ministerstve financií Slovenskej republiky,
- IRA MF SR č. 4/2012 Smernica o riadení rizík na Ministerstve financií Slovenskej republiky,
- IRA MF SR č. 5/2020 Smernica o riadení korupčných rizík na Ministerstve financií Slovenskej republiky,
- Katalóg rizík, Katalóg korupčných rizík,
- IRA MF SR 5/2019 Rozhodnutie ministra financií Slovenskej republiky o vybavovaní a evidencii oznámení podľa zákona č. 54/2019 Z. z. o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov,

⁷ IRA MF SR č. 1/2023, ktorou sa upravuje Etický kódex štátneho zamestnanca a zamestnanca pri výkone práce vo verejnom záujme na Ministerstve financií Slovenskej republiky.

- IRA MF SR č. 5/2018 Smernica o ochrane osobných údajov na Ministerstve financií Slovenskej republiky,
- Zákon č. 368/2021 Z. z. o mechanizme na podporu obnovy a odolnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- Zákon č. 55/2017 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- Zákon č. 552/2003 Z. z. o výkone práce vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov.